

invitatul nostru

SANDA MARIA

DANDU :

„Să renunți,
ca din nou să sperii...”

— *La puțin timp după premiera cu Hanul de la răscruce, vă provoc, Sanda Maria Dandu, la o discuție despre dumneavoastră. Ați avut emoții ?*

— Nu. Nu am avut. Nu am niciodată emoții. Am fost stăpînită de o stare de tensiune care aparține personajului. Femeia, eroina piesei lui Horia Lovinescu, este un personaj singular, extrem de dificil, nu intră în relație directă cu celelalte personaje și totuși le determină evoluția și reacțiile. Femeia este un personaj-simbol, cu semnificații deosebite în această excelentă piesă a unuia dintre cei mai importanți dramaturgi pe care-i avem.

— *Vă place rolul ?*

— E un rol important pentru mine și, odată cu acest spectacol, cred că, în ceea ce mă privește, am pășit într-o nouă etapă a activității mele artistice. Cred că am părăsit tinerețea și am intrat în maturitatea artistică. Mai cred că această a doua etapă este cea hotărîtoare pentru mine.

— *Să ne întoarcem în timp. Ce v-a determinat să alegeți această profesie ?*

— Credeți că interesează ?

— *Cred că da.*

— O să vă dezamăgesc. Ce m-a determinat ? Nimic altceva decît îndemnul profesoarei mele de limba română din liceu.

În spectacolul „Cintec despre spectrietoarea lusitană”

— *Încercați să evocați cei douăzeci de ani de carieră...*

— De carieră? Hm... Să-i spunem, de profesie. Sumar, foarte sumar: am fost repartizată la Teatrul de Stat din Sibiu,

**Cu Alexandru Repan, în „Hraibul”
de Schiller**

**Electra
în „Muștele”
de J. P. Sartre**

Eu, de fapt, voiam să mă fac inginer chimist. Dar, așa a fost să fie. Am intrat la Institut, examenul era condus de maestrul Ion Șahighian și tot ce-am învățat îi datorez lui. A fost un pedagog minunat. Ne-a înarmat cu foarte multe cunoștințe profesionale și, mai cu seamă, ne-a educat în spiritul dragostei pentru profesie, al disciplinei riguroase și al respectului pentru colegi. S-a ocupat de noi, studenții, cu foarte multă grijă. Cu o grijă părintească.

— *Anul acesta ar urma să sărbătoriți douăzeci de ani de la absolvire. Cine ar fi cei cu care v-ați întâlni la această sărbătorire?*

— Am fost mulți, am absolvit vreo șazeci de actori. Printre ei, Irina Petrescu, Alexandrina Halic, George Paul Avram, Ștefan Iordache. Și câți alții, câți alții... Cu unii dintre ei nu ne vom mai vedea niciodată. Au plecat dintre noi Eugenia Dragomirescu, Cornel Coman...

— *Vă mai amintiți debutul?*

— S-ar putea altfel? Primul meu rol pe scenă, în fața publicului, a fost Clitemnestra.

unde am jucat vreme de trei stagioni. Pe urmă, din motive familiale, am venit la Teatrul „Barbu Delavrancea“, astăzi Teatrul „Ion Vasilescu“, și aici am rămas. Am jucat mult și la Sibiu, și la București. Nu întotdeauna roluri semnificative, importante, dar... așa e meseria noastră.

— *Vreți să pomeniți câteva roluri care v-au fost dragi?*

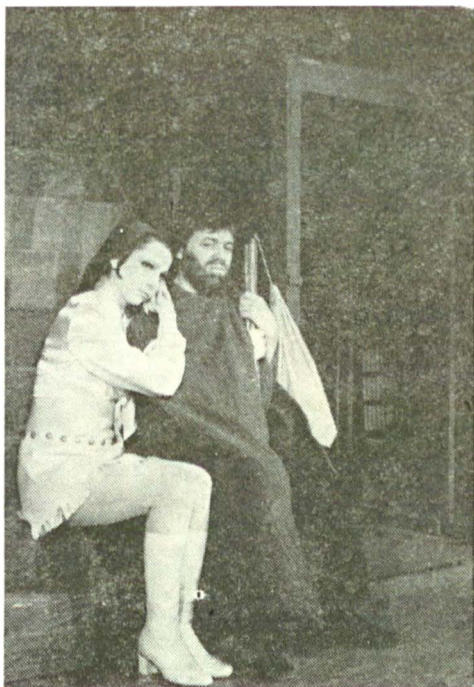
— Dragi mi-au fost toate, aproape fără excepție. Mai aproape de inima mea au rămas, însă, *Electra* din *Muștele* de J. P. Sartre, *Amalia* din *Hoții* de Schiller, *Ana* din *Ion* după Liviu Rebreanu, *Vidra* din *Răzvan și Vidra* de B. P. Hasdeu, *Teona* din *Intors din singurătate* de P. C. Chițic, *Nana* din *Capete rotunde și capete țuguiate* de Brecht, *Fifi* din *Siciliana* de Aurel Baranga, *Femeia* din *Hanul de la răscruce* de Horia Lovinescu... Ajunge?

— *Ce roluri regretați? Ce alte roluri v-ați fi dorit?*

— Mai aveți și altă întrebare?

— *Care vă sînt partenerii cei mai buni?*

— Cei mai mulți dintre colegii mei sînt parteneri foarte buni. Hamdi Cerchez, Stelian Cremenciu, Constantin Rășchitor, Marieta Luca, și nu numai ei, sînt parteneri admirabili. Am mai jucat alături

Cu Stelian Cremenciu, în „Capete rotunde și capete țuguiate“ de Brecht

de Tamara Buciuceanu, Alexandru Giugaru, Dem. Rădulescu, Ștefan Bănică, Sorin Zavulovici, Alexandru Repan, Dorina Lazăr, Mihai Stan, Magda Popovici... În douăzeci de ani, aduni multă experiență, nu?

— *Spuneați, la începutul convorbirii noastre, că nu aveți emoții înainte de spectacol. Cum se explică?*

— După atîția ani de, cum să-i spun?, de meserie e bine?, după atîția ani, am adunat destulă experiență ca să nu mă mai pindească emoțiile dinainte de spectacol. Știu exact cum să mă pregătesc de-a lungul repetițiilor și înaintea fiecărui spectacol pentru ca totul să meargă cît mai bine. Credența mea e că profesiunea noastră se bazează mult mai mult pe gîndire, pe studiu, pe antrenament și foarte, foarte puțin pe inspirație, pe improvizatie. Nu știu ce înseamnă „să ai o seară bună“. Cred că trebuie să știi să-ți pregătești o seară bună.

— *Fiecare seară vă este „o seară bună“? Chiar și atunci cînd spectacolul a îmbătrînit? Chiar și atunci cînd știți că e ultima reprezentare cu un anumit spectacol?*

— Am să vă dau un exemplu: joc, alături de Dem. Rădulescu și de alți colegi ai mei, de treisprezece stagioni, în *Siciliana*. Spectacolul a îmbătrînit, cu si-

Cu Dem Rădulescu în „Siciliana“ de Aurel Baranga

garanță, eu însămi simt mai bătrînă cu treisprezece ani decît în seara premierei. Rolul pe care-l fac este singurul, dar absolut singurul, într-o comedie plină de haz, care nu are nici o replică de haz. Sînt ca o jucătoare de volei care mereu și mereu ridică mingea la plasă, pentru ca toți ceilalți să tragă. Ei bine, dacã dupã peste o mie șapte sute de reprezentații mi-aș permite o singură seară să nu ridic bine la plasă, mingea nu ar trece în careul advers. Dem. Rădulescu, pe care îl admir pentru pofța cu care-și joacă rolul, îmi spune adesea : „Sandã, dacã nu erai tu, astã-searã ratam spectacolul“. Și totuși, *Siciliana* e spectacolul lui. E incintător citã fantezie, citã credință, cit elan investește în fiecare seară, dupã atîția ani.

— *Vorbeați despre credință...*

— Da. Fiecare actor ar trebui să-și scrie cu grimonul pe oglinda din cabinã trei cuvinte : speranță, credință, renunțare.

— *Vreți să vă explicați ?*

— Sã încerc. În profesiunea noastră, știți bine, nu mai alegem, ci sîntem aleși. În sine însuși, fiecare dintre noi, nutrim iluzia cã ne vom întîlni cu cele mai frumoase roluri. Ne facem chiar visuri despre întîlnirea cu anumite roluri, fiecare dintre noi, märturisit sau nu, iubește, dorește anumite roluri. Dar, cel mai adesea, ele rãmin o speranță. Și totuși, în lipsa posibilității de a juca ceea ce visãm, ce ne rãmîne altceva decît speranța, ca un punct de sprijin moral ? Cu ani în urmã, o stagiune întregã nu am pãșit pe scenã. A fost îngrozitor. Dar îmi aminteam mereu cuvintele lui Șahighian : „Fetișo, sã nu-ți pierzi niciodatã speranța. Cariera ta începe mai tîrziu, obișnuiește-te cu gîndul ăsta !“ Ce mã făceam dacã îmi pierdeam speranța ?

— *Vorbeați despre credință...*

— ...ca despre un alt punct de sprijin moral. Un actor joacã, de-a lungul anilor, multe roluri mici, neînsemnate, șterse. Dar aceste roluri mici, secundare, fac parte din spectacol, ele compun întregul. Dacã v-aș arãta o listã cu asemenea roluri pe care le-am jucat, v-aș întrista. Și totuși, nu le-am refuzat, le-am pregãtit și le-am jucat cu credință cã ajut spectacolul, cã e nevoie de mine, fie și pentru douã-trei replici. Sã joci orice rol cu credință — în rol, în piesã, în spectacol, cu credință, e foarte important, e obligatoriu. Sã crezi în ceea ce faci...

— *În sfîrșit, despre renunțare...*

— Aici e ceva mai greu de explicat. Nu, n-am spus bine, nu mai greu, ci mai amar. Eu cred cã trebuie sã știm sã ne privim în oglindã. Anii trec și noi nu mai sîntem cei care am fost ieri. Cred cã trebuie sã invățãm în fiecare zi sã îmbãtrînim. Privindu-ne atent și sincer în oglindã, trebuie sã știm sã renunțãm la anumite iluzii, la anumite vise, la anumite roluri... E dureros de greu, dar trebuie sã știi cînd vine vremea sã renunți la Julieta, ca sã poți spera sã joci Doica. Sã renunți, ca, din nou, sã sperii...

Convorbire realizatã de Irina COROIU

În *Femela*, din „Hanul de la rãscruce“ de Horia Lovinescu

